

Melkveehouderij in De Venen kan niet zonder hectaretoeslagen

Gerard Migchels

Hoge peilen, beperkte draagkracht en ongunstige perceelsvormen zorgen voor een forse kostprijsstijging op melkveehouderijbedrijven in grote delen van het veenweidegebied. Zonder een vergoeding per hectare zal de melkveehouderij hier op termijn verdwijnen. Het ministerie van LNV overweegt om in het gebied De Venen via een subsidieregeling toeslagen per hectare te verstrekken. Praktijkonderzoek en Alterra hebben voor LNV de consequenties van deze subsidieregeling voor inkomen, natuur en landschap in kaart gebracht.

De Venen: boeren met handicaps

Gebied De Venen ligt in het noordoosten van het Groene Hart en is circa 33.000 ha groot. Ongeveer 13.000 ha hiervan heeft de functie landbouw met verbrede doelstelling. Naast de gangbare landbouwactiviteiten zal hier ook inkomen moeten komen uit recreatie, streekproducten en landschaps- en natuurbeheer. Hoge waterpeilen, beperkte draagkracht en ongunstige perceelsvormen zorgen voor productiebeperkingen. Op lange termijn zullen de verbredingsactiviteiten zoals hierboven genoemd, onvoldoende blijken om het inkomen van agrariërs in het gebied op peil te houden. Extra maatregelen zijn noodzakelijk om de rol die het gebied toegekend is voor natuur en landschap ook op de lange termijn te kunnen vervullen. LNV overweegt om het pakket 'Landbouw met Natuurlijke Handicaps' (LNH) voor gebieden in te zetten met een slootwaterpeil van 50 cm of minder onder maaiveld (zie kader 1 en 2). De consequenties van de toepassing van dit pakket voor inkomen, natuur en landschap zijn in dit onderzoek in kaart gebracht.

Inkomen: LNH onvoldoende

Op lange termijn zorgt toepassing van LNH voor vermindering van de inkomensachterstand van het gemiddelde melkveebedrijf uit De Venen ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. Het tekort per ha daalt door toepassing van LNH op lange termijn (2010) van

€ 284,- naar € 201,- (slootpeil kleiner dan 45 cm onder maaiveld) en van € 223,- naar € 140,- (slootpeil 45-50 cm onder maaiveld). Per bedrijf is dit tekort gemiddeld € 8.000,- (45-50 cm) en € 5.500,- (< 45 cm). Hierdoor blijft het gezinsinkomen van agrariërs in De Venen op termijn steken onder de armoedegrens (€ 19.050,-).

Landschap: alleen indirect positief effect

Gezien de landschapswaarden van het veenweidelandschap, is het vrij onwaarschijnlijk dat er grote veranderingen optreden tussen percelen met en zonder het LNH-pakket. Verkavelingspatroon, slootwaterpeil en openheid blijven ook behouden zonder subsidies. Het effect van toepassing van LNH op de landschapswaarden in het gebied De Venen blijkt dan ook alleen indirect positief. LNH krikte het inkomen op waardoor er meer agrariërs in het gebied zullen blijven. De aanwezigheid van agrariërs zorgt voor het in standhouden van het veenweidelandschap.

Mogelijk bedreiging voor weidevogels

De verwachting is dat het effect van LNH op natuur zeer gering is. Er moet eerder gewaakt worden voor een teruggang van bijvoorbeeld weidevogelpopulaties. Weidevogels zijn gebaat bij een grote verscheidenheid aan maaidata in het gebied, ook wel mozaïekbeheer genoemd. LNH is echter financieel iets aantrekkelijker dan dit mozaïekbeheer. Als boeren massaal overstappen van mozaïekbeheer op LNH is dit slecht voor de weidevogelpopulatie.

Aanvullende hectaretoeslag

Ondanks toepassen van LNH blijft er een inkomensachterstand voor agrariërs in De Venen ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. Aanvullende maatregelen zijn dan ook noodzakelijk om op termijn de melkveehouderij voor het veenweidegebied te behouden. De uitkomsten van dit onderzoek lijken dan ook naadloos te passen bij de recente discussie over noodzaak van een "Reconstructie" van het Veenweidegebied. Bestel het rapport 'De Venen aanwijzen als probleemgebied' bij Praktijkonderzoek voor een uitgebreidere beschrijving van de uitkomsten.

Het Praktijkcentrum Zegveld speelt een belangrijke rol in het onderbouwen van de meerkosten van melkveehouderij in het veenweidegebied. Ook werkt het Praktijkonderzoek samen met betrokkenen uit het gebied aan creatieve oplossingen om deze meerkosten te minimaliseren.

Inrichtingsniveau in het gebied De Venen

Inrichtingsniveau	Slootwaterpeil (cm) onder maaiveld	Oppervlakte (ha)
Hoog	50 of meer	3.000
Midden	45-50	4.000
Laag	45 of minder	6.000

Landbouw met Natuurlijke Handicaps

Binnen de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) is een pakket "Landbouw met Natuurlijke Handicaps" (LNH). Dit pakket komt nagenoeg overeen met de vroegere Bergboeren Regeling. Verboden zijn werkzaamheden die leiden tot wijziging in reliëf, kavel- en perceelstructuur, begreppeling en het verlagen van grondwater- en slootpeilen. Ook moeten bestaande landschapselementen behouden blijven. Bij onderbemaling in de winter en het voorjaar (tot 1 juni) mag de drooglegging niet verder gaan dan de drooglegging van de niet onderbemalen gronden in het peilvak waar het perceel toe behoort.

